

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΕΣΠΑ

Αθήνα, 28/12/2018
Α.Π.: 14148 /ΕΥΚΕ 2209

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 105 63 Αθήνα
Πληροφορίες : Αικ. Παπαδημητρίου
Τηλ.: 210 3742090
Fax: 210 3742063
E-mail: aikarapa@mnec.gr

Προς: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Ε.Π. Περιφέρειας Πελοποννήσου
Τέρμα Ερυθρού Σταυρού,
22100 Τρίπολη
(ηλεκτρονικά)
Υπ' όψιν: Περιφερειάρχη Κου Π. Τατούλη,
Κου Α. Ψαράκη, Κου Ν. Μπεντεβή

ΘΕΜΑ: Γνωμοδότηση επί σχεδίων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων με τίτλους «Λειτουργική αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών συνδέσεων της Περιφέρειας» και «Επέκταση ή/και αναβάθμιση υποδομών σχολικών μονάδων ειδικών εκπαιδευτικών κατευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. 3714/20-12-2018 (αρ. πρωτ. εισ. ΕΥΚΕ 2209/ 21-12-2018) έγγραφό σας

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού, με αρ. πρωτ. 3714/20-12-2018 (αρ. πρωτ. εισ. ΕΥΚΕ 2209/ 21-12-2018) εγγράφου σας, με θέμα «Διατύπωση γνώμης επί σχεδίων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων με τίτλους «Λειτουργική αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών συνδέσεων της Περιφέρειας» και «Επέκταση ή/και αναβάθμιση υποδομών σχολικών μονάδων ειδικών εκπαιδευτικών κατευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Πελοποννήσου, σημειώνουμε τα εξής:

Α. Σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο «Λειτουργική αναβάθμιση ενδοπεριφερειακών συνδέσεων της Περιφέρειας»

Με τις διατάξεις του άρθρου 107 παρ.1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (εφεξής ΣΛΕΕ) εισάγεται η απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, δηλαδή η «αρχή του ασυμβίβαστου», σύμφωνα με την οποία: «Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι

ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».

Η απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων δεν είναι απόλυτη καθώς οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ περιγράφουν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων είναι συμβατή με τη ΣΛΕΕ. Εάν τα στοιχεία της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης που προκύπτουν από το άρθρο 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ (ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος, ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, η χρηματοδότηση από το κράτος & με κρατικούς πόρους και η πιθανή νόθευση του ανταγωνισμού & διατάραξη του ενδοκοινοτικού εμπορίου) συντρέχουν σωρευτικά τότε μια Πράξη θεωρείται κρατική ενίσχυση. Υπενθυμίζεται ότι με βάση το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται σε γενικές γραμμές μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». Ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων.

Το αντικείμενο της πρόσκλησης αφορά στην λειτουργική βελτίωση ή/και ριζική αναβάθμιση σημαντικών αξόνων του οδικού δικτύου της Περιφέρειας Πελοποννήσου, προκειμένου να συνδεθούν αποτελεσματικά ως προς την χρονο-απόσταση και την ασφάλεια οι εσωτερικές παραγωγικές και τουριστικές ζώνες της Περιφέρειας με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών. Περιλαμβάνει δε πράξεις οδικών υποδομών με επιμέρους εν δυνάμει χαρακτηριστικά που αφορούν στη βελτίωση των γεωμετρικών ή/ και σημαντικών τεχνικών χαρακτηριστικών των οδών (κατασκευή κόμβων, γέφυρες, ασφαλοστρώσεις, σημάνσεις, ηλεκτροφωτισμό κ.α.). Δυνητικοί δικαιούχοι είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και όσοι φορείς έχουν συνάψει Προγραμματική σύμβαση με αυτήν, ή υποβάλλουν σχέδιο Προγραμματικής Σύμβασης σύμφωνα με αποφάσεις των αρμόδιων Οργάνων των συμβαλλόμενων μερών και προτίθενται να συνάψουν Προγραμματική Σύμβαση για την υλοποίηση της πράξης, εφ' όσον αυτή ενταχθεί στο ΠΕΠ «Πελοπόννησος 2014-2020».

Η δημόσια χρηματοδότηση υποδομών που δεν προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής/οικονομικής εκμετάλλευσης εξαιρείται κατ' αρχήν από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, καθ' όσον δεν υφίσταται οικονομική δραστηριότητα. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, γενικές υποδομές, όπως δημόσιοι δρόμοι, γέφυρες ή κανάλια, τα οποία είναι διαθέσιμα για δημόσια χρήση, χωρίς καμία αντιπαροχή (οποιασδήποτε μορφής αντάλλαγμα για τη χρήση τους). Σε περίπτωση που μια υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις μόνο στον βαθμό που καλύπτει τις δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες. Όταν είναι δυνατόν να διαχωριστούν τα έξοδα και τα έσοδα που αντιστοιχούν στις οικονομικές και μη οικονομικές δραστηριότητες, οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων ισχύουν μόνο όσον αφορά την κρατική ενίσχυση που χορηγείται πέραν του ποσού που καλύπτει τις δαπάνες των μη οικονομικών δραστηριοτήτων. Εάν, σε περίπτωση μικτής χρήσης, η υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, η χρηματοδότησή της ενδέχεται να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς

επικουρική, ήτοι για δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία της υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση της.

Επομένως οι δρόμοι που διατίθενται για δωρεάν χρήση από το κοινό, είναι υποδομές γενικής τους δεν εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Τα παραπάνω δεν ισχύουν αν οι συγκεκριμένες οδικές υποδομές έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να εξυπηρετήσουν μεμονωμένους χρήστες.

Συνέπεια των ανωτέρω και εφόσον επιβεβαιώνεται η μη ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στην με αρ. πρωτ. 23397/ΕΥΚΕ5065/23.02.2017 Επιστολή μας, δεν τυγχάνει εφαρμογής η με αρ. πρωτ. 74391/ΕΥΚΕ 2634/13.07.2016 εγκύκλιος της ΕΥΚΕ.

Εφόσον πληρούνται τα προαναφερόμενα, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 1151501/ΕΥΚΕ4023/02-11-2016 εγκυκλίου με θέμα «Οδηγίες αναφορικά με την αξιολόγηση πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας των πράξεων με τους κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων», πρέπει για κάθε πράξη να συμπληρώνεται η σχετική λίστα ελέγχου για τον εντοπισμό στοιχείων κρατικής ενίσχυσης, δηλώνοντας στο Πεδίο Ι την μη ύπαρξη Οικονομικής Δραστηριότητας, εισάγοντας την τεκμηρίωση που προκύπτει από την παρούσα επιστολή.

Συνέπεια των ανωτέρω και εφόσον επιβεβαιώνεται η μη ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας, δεν τυγχάνει εφαρμογής η με αρ. πρωτ. 74391/ΕΥΚΕ 2634/13.07.2016 εγκύκλιος της ΕΥΚΕ.

Στην ενδεχόμενη περίπτωση που δεν καθίσταται δυνατόν να τεκμηριωθούν τα ανωτέρω χαρακτηριστικά των υποδομών, οι υποβαλλόμενες προτάσεις των λειτουργικών αναβαθμίσεων των ενδοπεριφερειακών συνδέσεων που ενέχουν οικονομική δραστηριότητα δύναται να εξεταστούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός - ΓΑΚ), όπως για παράδειγμα στο πλαίσιο του άρθρου 56 (Επενδυτικές ενισχύσεις για τοπικές υποδομές).

Β. Σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο «Επέκταση ή/και αναβάθμιση υποδομών σχολικών μονάδων ειδικών εκπαιδευτικών κατευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»

Το αντικείμενο της πρόσκλησης αφορά στην επέκταση ή/και αναβάθμιση υποδομών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για σχολικές μονάδες ειδικών εκπαιδευτικών κατευθύνσεων, όπου αποδεδειγμένα προκύπτει ανάγκη ενίσχυσης υποδομών. Περιλαμβάνονται κτιριακές υποδομές, καθώς και προμήθεια εξοπλισμού λειτουργίας τους, που απαιτείται, συμπεριλαμβανομένων και τυχόν αναγκών σε εκπαιδευτικό εξοπλισμό πληροφορικής. Εξοπλισμός λειτουργίας και νέες κτιριακές υποδομές θα επιλέγονται μετά από αιτιολόγηση στη βάση της χαρτογράφησης των υφισταμένων υποδομών και των αναγκών της Περιφέρειας και θα πρέπει να είναι σύμφωνες με την ασκούμενη πολιτική στον τομέα.

Δυνητικοί δικαιούχοι είναι οι ΟΤΑ Περιφέρειας, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και φορείς αυτού καθώς και οι «Κτιριακές Υποδομές Α.Ε». Επίσης και όσοι φορείς

έχουν συνάψει Προγραμματική σύμβαση με τους παραπάνω αναφερόμενους, ή υποβάλλουν σχέδιο Προγραμματικής Σύμβασης σύμφωνα με αποφάσεις των αρμόδιων Οργάνων των συμβαλλόμενων μερών ότι προτίθενται να συνάψουν Προγραμματική Σύμβαση για την υλοποίηση της πράξης, εφ' όσον αυτή ενταχθεί στο ΕΠ «Πελοπόννησος» 2014-2020.

Με βάση το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί.

Στην εν λόγω Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης (2016/C 262/01) στο σημείο 17, καθορίζεται ότι: «το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το Δημόσιο ενεργεί «ασκώντας δημόσια εξουσία» ή όταν οι δημόσιες οντότητες ενεργούν «υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές». Μια οντότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία σε περίπτωση που η εν λόγω δραστηριότητα εμπίπτει στις ουσιαστικές λειτουργίες του κράτους ή συνδέεται με τις λειτουργίες αυτές λόγω της φύσεως, του αντικειμένου και των κανόνων στους οποίους υπόκειται.»

Για τον τομέα των Δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και έρευνας (τα σημεία κυρίως 28, 29 και 30 της ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης), η Επιτροπή ειδικότερα έχει κρίνει ότι: «...Η δημόσια εκπαίδευση που οργανώνεται στο πλαίσιο του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος που χρηματοδοτείται και εποπτεύεται από τ' κράτος μπορεί να θεωρηθεί μη οικονομική δραστηριότητα...». Επίσης ότι «...η μη οικονομική φύση της δημόσιας εκπαίδευσης δεν επηρεάζεται κατά κανόνα από το γεγονός ότι ενίοτε οι σπουδαστές ή οι γονείς τους υποχρεούνται να καταβάλουν τέλη εγγραφής ή διδάκτρα, προκειμένου να συνεισφέρουν στις δαπάνες λειτουργίας του συστήματος. Οι οικονομικές αυτές συνεισφορές συχνά καλύπτουν μόνο τμήμα του πραγματικού κόστους της υπηρεσίας και ως εκ τούτου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως αμοιβή για την παρεχόμενη υπηρεσία. Συνεπώς, δεν αλλοιώνουν τη μη οικονομική φύση μιας γενικής υπηρεσίας παροχής εκπαίδευσης που χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από κρατικούς πόρους. Οι εν λόγω αρχές μπορούν να εφαρμοστούν σε δημόσιες εκπαιδευτικές υπηρεσίες όπως η επαγγελματική κατάρτιση, η δημόσια και ιδιωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και οι παιδικοί σταθμοί, δευτερεύουσες εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε πανεπιστήμια, και η παρεχόμενη στα πανεπιστήμια εκπαίδευση...».

Το δε Δικαστήριο απεφάνθη ότι το Δημόσιο: «δημιουργώντας και διατηρώντας αυτό το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο χρηματοδοτείται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους και όχι από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους [...] δεν αποβλέπει στην άσκηση αμειβόμενων δραστηριοτήτων, αλλά εκπληρώνει την αποστολή του έναντι των πολιτών του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα.

Με βάση τα ανωτέρω και με δεδομένο ότι οι εν λόγω αναβαθμίσεις υποδομών και προμήθειες εξοπλισμού εντάσσονται στην λειτουργία παροχής δημοσίων υπηρεσιών εκπαίδευσης (είτε γενικών είτε ειδικών κατευθύνσεων) στο πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Δημόσιου Συστήματος Εκπαίδευσης, τότε η χρηματοδότηση των εν λόγω δράσεων μπορεί να υποστηριχθεί ότι δεν

ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, σύμφωνα και με τα αναφερόμενα την με αρ. πρωτ. 22726/ΕΥΚΕ5053/22.02.2017.

Τέλος για κάθε πράξη η οποία πληροί τα ως άνω κριτήρια στο σύνολο της, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 1151501/ΕΥΚΕ4023/02-11-2016 επιστολής μας, θα συμπληρώνεται η σχετική λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης, δηλώνοντας στο μέρος Ι, την «ΜΗ ΥΠΑΡΞΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ», στο αντίστοιχο πεδίο που αφορά την εκπαίδευση και στο πεδίο Παρατηρήσεις θα εισάγεται η τεκμηρίωση που προκύπτει από την παρούσα επιστολή.

Συνέπεια των ανωτέρω και εφόσον επιβεβαιώνεται η μη ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας, δεν τυγχάνει εφαρμογής η με αρ. πρωτ. 74391/ΕΥΚΕ 2634/13.07.2016 εγκύκλιος της ΕΥΚΕ.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε συνδρομή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο Α. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ, ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
(ΤΜΗΜΑΣ ΑΝΔΡΟΥΣΗΣ)

Γεώργιος Μεσσιάδης

Η Προϊσταμένη της ΕΥΚΕ

Ζωή Γεωργοπούλου

Εσωτερική διανομή (ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημ. Επενδύσεων – ΕΣΠΑ, κ. Π. Κορκολή
- Γραφείο Προϊστ. Ε.Α.Σ., κ. Φίρμπα
- ΕΥΚΕ

